

JOAN COROMINES, 10 ANYS

Josep FERRER I COSTA

Ara fa deu anys, la nit del 2 de gener de 1997, moria Joan Coromines i Vigneaux (Barcelona, 1905 – Pineda de Mar, 1997), el filòleg més important de Pompeu Fabra ençà. Ho feia a Pineda de Mar, la vila costanera del Maresme Oriental, expressió que preferia a la d'«Alt Maresme», a la casa del carrer Colom, a pocs minuts de l'estació, lloc que l'havia acollit després de la seva jubilació com a catedràtic de la prestigiosa The University of Chicago l'any 1967. Jubilació que també posava punt final a l'exili a què l'abocà la derrota de la Guerra Civil i la invasió de Catalunya per les tropes franquistes pel febrer de 1939. Des de Pineda de Mar, des del Maresme, Joan Coromines redactà la totalitat de la seva producció lexicogràfica catalana. Ens referim als deu volums del *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana* i als vuit volums de l'*Onomasticon Cataloniae*. En certa manera, a les seves velleses, recollia els fruits que havia aplegat al llarg de la seva fecunda i atzarosa vida.

L'obra de Joan Coromines assenyala, en la lingüística catalana, un abans i un després. Coromines donà resposta, de manera global, a l'etimologia de la llengua catalana, llengua pròpia i comuna del Principat de Catalunya, del País Valencià i de les Illes Balears, d'aquesta llenca de terra banyada per la Mediterrània, que s'estén de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó.

Però Coromines no és només un referent en el camp de la lingüística catalana, sinó que també ho és un el terreny cívic i patriòtic. Coromines fou sempre fidel a la llengua catalana i al país que la parlava, i ho fou en unes circumstàncies particulars i col·lectives no sempre fàcils. A aquest ideal va dedicar tota la seva vida. Segurament alguns diran que els principis amb què va combregar Joan Coromines al llarg de la seva vida, principis fonamentats en la fidelitat a una llengua i a una pàtria, en l'esforç i la tenacitat per servir aquests ideals, en l'austeritat que relligava tots aquests elements, són principis caducs, desfasats, passats de moda. En uns moments en què predominen els guanys fàcils i ràpids, el compromís estantís, l'abundància i la mol·licie, Coromines és un model incòmode, perquè posa en evidència la superficialitat i la poca substància de molts dels falsos principis que ens volen encolomar. Des de la seva actitud científica i moral, Coromines continua essent un model per als catalans i catalanes del segle XXI que no es volen deixar enganyar. Deu anys després de la mort de Joan Coromines, lamentem la desaparició de l'home i celebrem la permanència de la seva obra i del seu esperit.